

Naska geoglifleri näme üçin çyzylady?

Category: Geň-taňsy wakalar, Kitapcy

написано kitapcy | 23 январа, 2025

Naska geoglifleri näme üçin çyzylady? NASKA GEOGLIFLERI NÄME ÜÇIN ÇYZYLDY?

Taryhyň häzire çenli çözülmän ýene bir gizlin syrlarynyň biride Naska geoglifleridir. Perunyň Ýuwaş okeana ýanaşýan günorta kenarlaryndaky Naska çöli we And daglarynyň okeana uzap gidýän eteklerine oýulyp çekilen köp sanly geoglifler (ýer çyzgylary) alymlary ünjä goýýan birgiden sowallary jogapsyz galdyrmagyny dowam edýär.

Naska geoglifleriniň üsti Günorta Amerikany ispanlaryň basyp almasyndan soň açyldy. Çyzgylaryň barlygy baradaky ilkinji subutnama 1939-njy ýylda orta çykdy. Amerikaly arheolog Pol Kosok Naska çölüniň üstünde uçarly aýlandy we geoglifleriň fotosuratlaryny aldy. Şol ýyldan başlabam Naska geoglifleri boýunça dürli ylmy barlaglar geçirilmäge başlandy we ilkinji teoriýa 1946-njy ýylda ömrüni bu geogliflere bagyşlan nemes matematigi Mariýa Raýhe (1903-1998) tarapyndan orta atyldy.

Onuň pikiriçe Naska geoglifleri çölüň ýokarky gatlagyndaky goýy reňkli gumuň gazylyp, aşaky gatlakdaky açyk reňkli gumuň orta çykarylmagy bilen döredilipdir. Geoglifler Günüň, Aýyň we käbir ýyldyzlaryň ýerleşişini suratlandyrypdyr. Bu şekil naskalylaryň ekin-tikin, suwaryş, hasyl ýygnamak ýaly ekerançylyk işlerinde daýhan kalendarynyň deregine ulanylypdyr. Raýhäniň teoriýasy geometrik çyzgylara esaslanylady, emma haýwan we ösümlük çyzgylary ýaly beýleki motiwler boýunça çaklamalary öz içine alyp bilmändi.

Soňky ýyllarda uzak aralykdan surata alma tilsimatlary bilen geçirilen barlaglar Naskadaky geoglifleriň sanynyň bir müň baş ýüzden gowrakdygyny ýüze çykardy. Jemi 3.885 kilometr kwadrat meýdany tutan geoglifleriň köpüsini spiral, trapesiýa, ok, zigzag ýaly näme many aňladýandygy belli däl şekiller düzýär.

Şeýle-de, guş, balyk, gaplaň, maýmyn ýaly haýwan motiwleri, agaç, gül ýaly ösümlük motiwleri, adam şekilleri we fantastiki mahluklardygy çak edilýän başga-da birnäçe şekiller bar. Iň uly ölçegdäki geoglifiň ululygy 300 metrdenem uly we birnäçe kilometri tutýar.

Iki müň dört ýüz ýyl ön naskalyklar bu geoglifleri näme maksat bilen çyzdylarka diýen soraga alymlar şekilleriň daşky görnüşine düşündiriş bermek arkaly jogap bermäge synanyşýarlar, şeýle-de olar öz aralarynda bu boýunça dürli-dürli çaklamalary orta atýarlar. Kolibri guşy, kelpeze, kit ýaly haýwanlaryň şekili geoglifleriň dini simwolizmi aňladýandygyny çaklaýanlar bilen birlikde käbir hünärmenler geometrik çyzgylaryň suwuň akýan ugurlaryny ýa-da suwaryş diagrammasyny aňladýandygyny çaklaýarlar. Hünärmenleriň ýene bir topary bolsa bu geografiki çyzgylaryň ýagmyr dogasyny okamak çäreleri bilen baglanyşykly bolup biljekdigini öňe sürýär. Başga bir tarapdan möýleriň, guşlaryň we ösümlükleriň yrsgal-bereketi alamatlandyrýandygyny aýdýan hünärmenlerem bar.

Eýsem, ylym Naska geoglifleriniň syryny haçan doly we dogry düşündirip bilerkä? Belkäm, gelejekde muňa ýardam edip biljek ynamly goşmaça maglumatlar tapylar? Häzirlikçe muňa jogap tapylanok...

■ **Goşmaça maglumat üçin seret:**

http://www.kitapcy.ga/news/naskanyn_aerodromyndaky_gen_tansy_s_ekiller/2020-03-19-10911

@ Kitapçylar. Geň-taňsy wakalar